

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Po pošli prejemnik:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta . . . 13 . . .
četrt . . . 6 . . . 50
mesec . . . 2 . . . 20

V upravnistvu prejemnik:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta . . . 10 . . .
četrt . . . 5 . . .
mesec . . . 1 . . . 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnine in inserte
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
ziških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izjemni
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 123.

V Ljubljani, v petek 31. maja 1901.

Letnik XXIX.

Tu in tam.

Tu in tam so postali Slovenci zadnji čas slavni, ali če ne slavni, vsaj nekoliko sloviti. Odkar je dr. Tavčar preskrbel državni zboru slikoviti prizor na liberalno rodoljubje, se je pečala javnost nekaj dni s Slovenci nekako tako, kakor se v Barnumovem cirkusu opazuje bradata žena ali te-tovirani Indijanci.

Tu in tam so nekateri listi začeli tudi soditi Slovence in nekateri so celo poročali o notranjih slovenskih zadevah nekako tako natančno, kakor Holub o državno-pravnem razvoju osrednjeafriških zamorcev. Mi ne moremo pomagati, ako nas bolje ne poznajo, ker smo žalibog predmet javne diskusije samo — tu in tam in žalibog le tedaj, kadar nam naša »inteligenca« preskrbi kako — ačero.

Žalibog nas naši najbližji sosede čisto krivo sodijo. Hrvatje so o naših razmerah mnogo slabje poučeni, nego mi o njihovih, in prav dobro misleči možje nas čisto krivo sodijo. Res je, da je naša stranka sedaj glede javnega upoštevanja mnogo na bolj, nego pred kratkim. Saj je včasih tako gospodarilo liberalno naziranje, da skoro ni bilo izvenkranjskega lista, ki bi ne bil ogorčeno iz dna duše trdil, da so vsa zlega na Kranjskem krivi le »klerikalci«.

Napredovali smo, in sicer v toliko, da sedaj vsaj pravijo: »Klerikalci« niso vsega krivi, ampak tudi liberalci nekaj, sploh je pa vse le osebnost in so vsi enako vredni, oziroma vsi enako pogubni. Posebno hrvaški listi radi pišejo v tem smislu. Mi jim odkrito izjavljamo, da nas ta naš »avance-ment« prav nič ne veseli. Tudi hvaležno odklanjamo vsak izraz simpatije, dokler se naši sosede boljše ne pouče o naših razmerah.

Med Hrvati še ni tega razdora, kateri divja med nami. Tam duhovnik in lajik hodi lahko roko v roki, tam se v družtvih ložno sodeluje, tam se tudi taki elementi,

ki niso ravno katoliški, boje napadati vero in ji izkazujejo legalno svoje spoštovanje.

Pri nas je stvar vsa drugačna. Tukaj imamo stranko, katere voditelj more reči, da čisto nič drugega noče, da čisto nič drugega nima sploh v programu, kakor boj proti — »klerikalizmu«. Pod imenom »klerikalizem« pa razumevajo liberalci dvojno: Katoliško cerkev z njenim naukom in njeno hierarhijo in gospodarsko organizacijo ljudstva.

Zato je pa boj pri nas potreben, ker takih elementov ne smemo pustiti prevladati. Če torej sedaj razni listi tu in tam, zlasti na Hrvaškem, mečejo nas z liberalci skup v en koš, moramo jim uljudno povedati, da oni tega ne umejo. Mi smo že sami toliko razsodni, da vemo, kaj nam je storiti v tej težki borbi.

»Novi list« reši je osupnjen, ker ga je »Narod« napadel z najgršimi psovki. Taka kanibalska polemika se mu zdi ostudna. Sedaj naj pa se potrudijo, naj pogleda noter v načela, ki vodijo liberalizem, in s še večjim studom mora obsoditi stranko, ki se ravna po teh načelih. Dokler pa se ne potrudijo naši sodniki, da prouče notranjo vrednost obeh strank na Kranjskem, dokler vidijo samo dr. Tavčarja na eni in dr. Šusteršiča na drugi strani, a se ne zavedo, da je ves boj na Kranjskem boj med krščansko in protikrščansko idejo, toliko časa se na njih nasvete in opomine ne moremo ozirati.

Hrvatje obsojajo naše liberalce, ker so se združili s Srbi. A pomislijo naj, da liberalci niso bili prav nič boljši, ko so bili zvezani s Hrvati. Ko so vsi slovenski zastopniki bili s Hrvati združeni na Dunaju v enem klubu, je doma bila stranka ista, in dr. Tavčar ne zasluži grajo, ampak pohvalo, da je naredil konec hinavščini in pokazal liberalstvo v njegovi pravi podobi.

O dr. Šusteršiču se piše, kot bi on bil vnel boj proti liberalstvu. To ni res. Za njegovo osebo se stranka ne bori, ampak ker zastopa prava načela, zato ga drži stranka

in vsi napadi na njegovo osebo mu stališče le utrjujejo.

Toliko na naslov raznih poklicanih in nepoklicanih sodnikov tu in tam.

Državni zbor.

Dunaj, 30. maja.

Vodne stavbe.

Sinoči je zbornica do 1/2 12. ure nadaljevala glavno razpravo o vodnih stavbah. Prvi je govoril nemški agrarec Peschka proti vodotokom, češ, da bodo le na škodo poljedelstvu. Ali je vse tako, kakor Peschka trdi, morejo soditi le oni poslanci, ki dobro poznajo razmere na Češkem in Moravskem. Za njim je ministerski predsednik dr. plem. Körber skušal pobijati ugovore agrarcev. Dokazoval je, da bodo vodne ceste v mnogem oziru koristile tudi poljedelstvu. Na Češkem se pridela na leto povprek za 555 milijonov kron pšenice, rži, ječmena, ovsa, krompirja, pese, detelje in sena. Vsi ti pridelki pa vsled vodnih cest ne bodo trpeli na svoji ceni, ampak revnejše prebivalstvo bo imelo koristi vsled nižjih prevoznih cen. Opozicija poljedelskih zastopnikov torej ni opravičena. (Pritrjevanje in ugovori.) Ljudstvo hoče dela in zaslužka. Ob enem pa bo tudi poljedelstvo imelo svoje koristi.

Češki poslanec Kulp v dolgem govoru zagovarja vodne ceste. Mej govorom mu odločno ugovarjajo češki agrarci.

Na to je bila glavna razprava končana in govorila sta kot glavna govornika princ Švarcenberg in dr. Lueger. Mladi, simpatični princ Švarcenberg je znani agrarec, ki vodi češke agrarce, a ima vplivno besedo tudi v klubu čeških konservativnih veleposestnikov. V glatkem govoru je odgovarjal na razna očitavanja, da hočejo češki veleposestniki onemogočiti zgradbo vodnih cest. Govornik naglašal, da temu ni tako, marveč da hočejo v prvi vrsti uravnati vodo, razne melioracije, a potem naj bodo vodotoki ali kanali kot zvršetak velikanskega dela. V prvi vrsti je treba pomagati poljedelstvu, ki že povsod propada. Vodotoki pa bodo še pot

in vrata odprli tujim izdelkom in pridelkom, kar ne bode na korist ne industriji ne poljedelstvu na Češkem. (Živahno odobravanje.)

Na to hoče govoriti dr. Lueger. Kakor na znamenje se zberó na svojih sedežih Schönererjevi in Wolfovi pristaši, ki skoraj celo uro nalašč z glasnim krikom skušajo preprečiti Luegerjev govor. Bila je zopet posebna zabava za obilno množico na galeriji. Antisemitje so seveda odločno ugovarjali in pozivljali predsednika, da naredi mir. Predsednik grof Vetter svari in zvoni, a nagajiva vsenemška družba le še glasneje ropota in kriči. Predsednik pretrga sejo, vsenemška tovaršija obmolkne. Ko čez nekaj časa predsednik zopet sejo otvori, prične se prejšnji ropot. Dr. Lueger seveda prestopi v govoru od vodnih cest na vsenemško stran in mej živahnim odobravanjem svojih pristašev brez vsakega ozira očese svoje nasprotnike. Ko Lueger konča, Wolf namigne, in ropot utihne.

Predsednik na to graja prizore, ki sramoté parlament. Vsenemški poslanec Berger izjavi, da so hoteli le Luegerju izraziti svoje zaničevanje.

Ko začne Lueger odgovarjati Bergerju, vsa vsenemška družba s smehom zapusti dvorano.

Danes je prvi govoril poročevalec dr. Menger, za njim dr. Schreiner, trgovinski minister baron Call, dr. Žitnik in Vuković. Ob 3. uri je predsednik zopet pretrgal sejo do 8. ure zvečer.

Zbornica skoraj gotovo že jutri »prebija« zakon o vodnih stavbah. Mi moramo naravnost grajati, da se tako važno vprašanje kar čez koleno prelomi. Tu vidimo, kaj premorejo Čehi, ako se zjedinijo z Nemci in jih vlada podpira. Sicer pa morda nobeden sedanjih poslancev ne dočaka izvršitve velikanskega podjetja. Mi moremo od vsega vsaj to pričakovati, da se prično hitrejšo uravnave raznih rek in hudournikov. In to je ravno poslanec Žitnik naglašal v svojem govoru ter navajal razne želje in po-

LISTEK.

„Štrajk“.

Slika iz naših dnij. Spisal Anton Kopač.

(Dalje.)

III.

Gospa Gruberjeva je sedela pri pisalni mizi v veliki, elegantno opremljeni sobi. Temnordeča, do tal segajoča zagrinjala ob oknih so bila odgrnena in videlo se je nebo, prepričeno s sivimi in belimi oblaki, ki so hiteli neprestano od obzorja do obzorja, zgrinjali se in razdruževali, da se je pokazal vsak trenotek košček svetlega, jasnega neba. Ob mizi je slonel oskrbnik in držal v roki kopo listov, katere pa je samo kakor igraje prekladal in razrejal, ne da bi se ozrl vanje. Videlo se je, da je govoril ravnokar s svojo sestro o važni stvari, o kateri pa se nista mogla zjediniti.

Gruberica je bila že pet let vdova. Po smrti svojega moža je vzela gospodarstvo obširnega posestva popolnoma v svoje roke. Pomagal ji je pri tem njen brat, varuh njene sive, ki je študiral v stolnem mestu in se ni veliko brigal za dom, a za gospodarstvo še manj. Gruber je bil vesten oskrbnik, četudi ni spolnjeval vselej natančno sestrine volje. Po različnih nesrečah in vsled

preveč predrznih podjetij je izgubil že pred davnim časom večji del svojega premoženja; to ga je spametovalo, četudi precej pozno; tolažil se je s tem, da je napravil samo svoje imetje, kajti oženjen ni bil in tudi ni kazal nobenega veselja, da bi dal slovo samskemu stanu.

»Torej ta stvar naj bi bila končana«, opomnila je Gruberica po daljšem molku. »A kaj je z našimi delavci? Pravil si mi jako čudne stvari. Razlagaj . . .«

»Kaj je treba tu razlagati?« odgovarjal je oskrbnik, zlovoljen že od prejšnjega prepira. »Pravijo, da se jim godi preslabo, da imajo premalo plače, — in zahtevajo, da jim jo povišamo. Pa to je samo postranska stvar. Glavno je, da so se jim rodile v glavah neke čudne muhe, — zanesli so jih mednje tuji agitatorji . . . Pa to jih bo že minilo; ni nič posebnega . . . Sploh pa jih boš slišala danes lahko sama.«

»Tako . . . Pa ti nisi skušal, da preprečiš take neumnosti?«

»Čemu? S časoma se spametujejo sami. Da bi le druge nesreče ne bilo . . .«

»Torej ti ne misliš, da bi bilo na tem kaj resnega?«

»Niti najmanj. Toliko morajo že sami imeti razuma, da jim pri sedanjih razmerah ne moremo ničesar dokladati. Kam pa pridemo . . .«

Hišina je naznanila odposlanca tovarniških delavcev in Gruberica jih je pezvala v sobo. Oblečeni so bili v praznje in vsem se je poznala na obrazih zadrega in neodločnost. Ostali so pri vratih.

»Torej kaj želite?« ogovorila jih je posestnica in vstala izza mize, oskrbnik pa se je nasmehnil.

Perotnik je stopil korak naprej.

»Oprostite gospa, delavci ne morejo več prenašati . . .« Beseda mu je zastala in ves govor, ki si ga je bil pripravil dan poprej za to priložnost, zazdel se mu je naenkrat zelo smešen in neprimeren.

»Česa ne morejo več prenašati?« oglašil se je oskrbnik.

Perotnik je prišel še huje v zadrego. Izprevidel je, da tu ne sme jecljati in neodločno ugiati, da je treba govoriti krepko in trdno. Ali pripravljenih besed se ni hotel poslužiti, na misel pa mu ni hotelo priti ničesar pripravnega in pametnega. Naposled se je osvestil in zadržal z nogo po gladkem parketu.

»Prosijo Vas, gospa, da jim povišate plačo. S tem, kar dobivajo, ne morejo pošteno živeti . . . In pride zima . . .« Zaiti je hotel zopet v naučeni govor, ali kakor prej mu je zastala beseda.

»Ali človek«, ustavila ga je Gruberica, »kaj pa mislite? Odkod pa naj jemljemo?

Vam se morda zdi, da živimo v bogve kakšnem razkošju in izobilju. Tu pa se jako motite . . . Samo prevdarite nekoliko, če znate računati, in videli bodele lahko, koliko nese opekarna meni sami. Če dam vsakemu samo desetico na dan več, kakor doslej, pustim rajše brez posebne žalosti vso stvar pri miru . . . Bodite pametni in veselite se, da imate dela in vam ni treba imeti še drugih skrbi . . . Z Bogom!«

Odposlanci so se spogledali in oskrbnik se je zopet nasmehnil. Stali so nekaj časa pri vratih, naposled pa so se obrnili in odšli. Perotnik je zinil še na pragu s tresočim, od sramu in jeze skoro hripavim glasom:

»Da se ne bodete kesali, gospa . . .«

Kaj je hotel s tem povedati, tega v tistem trenutku sam ni vedel.

Gruberica se je ozrla v svojega brata.

»Kako je dejal?«

Oskrbnik je skomizgnil z rameni.

»Če se mu kaj zgodi, naj pripíše samemu sebi. Delavcev imamo dovolj na vsak korak.«

»To je menda največji nemirnež; treba bi ga bilo strezniti . . .«

»Dolgo časa ga ne pustim rovat . . . Sploh pa bomo videli . . .«

(Dalje prib.)

trebe kranjske dežele. Mej drugim je predlagal, da se letni državni prispevek za melioracije zviša na 4 milijone in da se čim preje prične osuševanje ljubljanskega barja, ki bode začetek uravnave raznih notranjskih poplavnih rek, ki napajajo ljubljansko planjavo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. maja.

Jugoslovanska parlamentarna komisija,

kakoršna se je osnovala v zadnjem času iz srede »Slovanskega središča« in »hrv. slovenskega kluba«, se je po poročilu listov včeraj posvetovala o razpravi o budgnetnem provizoriju. Prvi klub so zastopali posl. Barwinski, Berks, Gregorčič, Hruban in Šusteršič, drugi pa posl. Biankini Ivčević, Ploj in Vuković. Sklenilo se je, da se povodom razprave da poslanec pri glasovanju o proračunskem provizoriju popolno proste roke. Kot govornika bosta nastopila contra posl. Ploj in pro posl. Berks.

Katoliško ljudsko gibanje na Srednjem in Gorenjem Štajerskem

se je v zadnjih letih kaj mogočno razvilo in se glede svoje organizacije že more kosati s katoliškim ljudskim društvom na Gorenje - Avstrijskem. To se je pokazalo na zadnjem obnem zboru tega društva, ki se je vršil binkoštni ponedeljek v Gradcu. Zborovanja se je udeležilo nad 3000 zastopnikov. Članov šteje društvo ogromno število nad 26.000. Shodu je predsedoval načelnik in drž. poslanec Hagenhofer. poročali so pa posl. baron Morsey, Huber in Wagner. Na shodu je govoril tudi sedaj v Gradcu bivajoči misijonar P. Volbert, ki je v ognjevitom govoru pozival navzoče, naj živahno podpirajo katoliško časopisje Zbor je pokazal, da se društvo krepko razvija in da mu je pričakovati vkljub strastni gonji nemško-nacionalnih nasprotnikov v bližnji bodočnosti najlepših uspehov.

Mej Srbijo in Crnogoro

se je pojavil glesom poročil v ruskih listih nekaj razpor, ki bo morda imel sedaj še nedogledne posledice. Povod razporu so dali sledeči dogodki: Črnogorska vlada je v Belgradu naznanila prihod prince Mirkota, a belgrajska vlada je ta obisk odklonila. Tudi predlog črnogorske vlade, naj Srbija in Črnogora pri turški vladi skupno zastopata koristi zatiranega prebivalstva v Stari Srbiji, so Belgrajci kratkomalo odklonili. Konečno v Črnigori zelo zamerijo, da je kralj Aleksander opustil čestitko knezu Nikiti povodom godu patrona Petrovičeve dinastije, akoravno je Nikita vedno se spominjal srbskih slovesnostij. Črnogorci so zelo hudi, da jih v Belgradu tako prezirajo.

Italija in Albanija.

Rimski dopisnik londonskega lista »Times« podaja sledeče pojasnilo glede stališča Italije napram Albaniji: Vkljub jasnemu dogovoru mej ministroma Visconti-Venosta in grofom Goluchovskim na Dunaju vendar ne zaupajo popolnoma italijanski politiki ozir Albanije. Reči pa moram, da je nepotrebna in pretirana skrb avstrijske vlade glede delavnosti Italije. Italijanska vlada želi le to, da se ohrani evropska Turčija v sedanjih mejah. Istotako bi pa Italija pozdravila vsako zboljšanje v turški upravi, ki bi odstranilo sedanje nezadovoljstvo. Ko bi pa zboljšanje nikakor ne bilo mogoče in ko bi nastopila kaka prememba v vladi, bi italijanska vlada zagovarjala neodvisnost albanske države. Italija sama ne hrepeni po nikaki pridobitvi in bi tudi ne ugovarjala gradbi jedne treh nameravanih železnic, nasprotno bi pa ravno tako malo dopustila okupacijo Albanije od strani avstro - ogerske, kakor bi se to zgodilo tudi glede okupacije Tripolisa od strani Francije, Anglije in Nemčije. — Iz tega pojasnila je pač jasno razvidno samo to, da naša monarhija ne sme ozirati se na Albanijo, mejtem ko igrajo Lahi že sedaj ulogo nekekega gospodarja nad to deželo.

Francoski kongregacijski zakon.

Mej brzovjavi smo včeraj sporočili, da je francoski senat vsprejel vladni načrt znanega kongregacijskega zakona razun § 18. To poročilo moramo v toliko popolniti, da

velja to le za komisijo senata, ki se je pečala s tem zakonom. Plenum francoskega senata se peča še le v prihodnjih dneh s tem načrtom, a vsekako še v tej sesiji, ker tako želita vlada in komisija. Omenjeni paragraf, ki ga je komisija pustila in suspensio, dokler ministerski predsednik ne da dotičnih pojasnil, govori o uporabi premoženja razpuščenih kongregacij. Člen 2. v zbornici sprejetega načrta je komisija premenila v smislu vladne predloge. Poročevalcem v senatu je s 14 glasovi izvoljen član Vallé.

Francoski socialistički kongres v Lyonu

se je po tridnevni dobi 28. t. m. opolnoči zaključil. Pripravljavni odbor za ta kongres je sicer v svojih vabilih vabil na splošni socialistički kongres, toda o splošnosti v tem slučaju ne more biti govora, ker se blizu 300 zastopnikov Guesdejeve frakcije ni udeležilo kongresa. Kakor navadno, je namreč ta stranka tudi sedaj stavila predlog, naj se kongres izjavi proti prevzetju ministerskega portfelja od strani Milleranda. Predlog pa je pogorel z 910 proti 286 glasovom, na kar je soc. revolucionarna stranka ostavila zbornico. V sklepnem manifestu so hoteli vodje, mej temi posebno Jaures, udešiti misel na razpor ter so bahato naglašali jedinstvo francoskih proletarcev pod rudečo zastavo, ter izjavljali, da se stranka povodom vstopa Millerandovega v meščanski kabinet na nobeno stran ni vezala rok. Ostali dnevi red je bil rešen brez posebnih nesreč, akoravno se tudi tu ni manjkalo burnih razprav. Prihodnji kongres se vrši v Toursu.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 31. maja.

Glavna skupščina zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

Piše se nam: Ker »Narodovec« naše katoliške učitelje tako cinično ironizirajo, ker oblivajo vsako naše društvo z žolčem in se norčujejo iz naših shodov, nas prav srbe prsti, da bi tudi mi ne povrnili enkrat te ljubeznivosti. A nečemo biti surovi, zato le v izpopolnilo drugih poročil dostavljamo sledeče: Prišlo jih ni na Bled 200, kakor ste krivo poročali, ampak okoli 120. Govorniki z nekimi izjemami so bili jako dolgočasni. Hrvatje pa so nastopili dobro in so slovenske liberalce »inteligentarje« dobro izmivali zaradi njih grde gonje proti duhovščini. Pri tej priliki je urednik »Učiteljskega Tovariša« zatajil svoj list, ker je izjavil, da »Učit. Tovariš« ni glasilo Zveze! Sklenilo se je, da se bodo dopisi iz Istre sprejemali odslej samo potom predsedništev okrajnih učiteljskih društev, katera morajo jamčiti za istinitost vsebine, ker so do zdaj nekateri »inteligentarji« iz Istre pošiljali dopise »Učit. Tov.«, katerih je bilo drugih sram. Uč. Anžlovac je pa povdarjal, da to velja samo za južno Istro, ne pa za severno, in da je njega okrajno učiteljsko društvo za koprski okraj pooblastilo izjaviti, da se z delovanjem »Zveze« in pisanjem »Učit. Tov.« popolnoma strinja. (Lepo društvo!) »Narod« piše: »Ko je bilo dovolj petja, pričel se je ples in plesalo se je živahno in vneto dolgo, dolgo, in, ko mežnar odzvonil je dan, so šli zadnji pari k počitku«. To poročilo treba izpopolniti. Petja je bilo kmalu dosti, ker je bil zbor precej škrbav, le bas je imponiral. Da se je plesalo dolgo, dolgo, to pa smemo na las verjeti. Kdaj in kako so se »zadnji pari spravljali k počitku«, jaz ne vem, ker nisem bil pri »zadnjih parih«, a da so bili »pari« počitka potrebni, se razvidi iz tega, ker drugi dan, binkoštni ponedeljek, k sv. maši niso prišli. Ta dan dopoldne je bil izlet v Vintgar. Restavraterka se je nadejala lepe družbe in je marsikaj pripravila. Prišlo je z gorjansko »inteligenco« vred petindvajset udeležnikov. Glavni skupščinarji so zapili v restavraciji 2 gld. 10 kr. Popoldne so imeli moški grajske župnije svetoletno procesijo na otok. Pri Petranu so se ob tej priložnosti mlajši učitelji slabo obnašali; starejšim treba priznati, da so se obnašali dostojno. V Gorjah je nekdo streljal, pa se je obstrelil. — Kakor rečeno — nečemo slediti »Narodu« v njegovi pisavi, dasi bi mogli tudi mi postati »pikantni«.

Pogreba + dvornega svetnika

Merka so se včeraj popoldne ob 6. uri udeležili med drugimi: deželni predsednik

baron Hein v spremstvu dvornega svetnika grofa Schaffgotscha, svetniki in uradniki deželne vlade, deželni šolski nadzornik Končnik, predstojniki in uradniki raznih drugih uradov, župana Hribar in Šavnik ter mnogo drugih odličnih oseb.

Osebnosti. Finančni minister je razpregl. geometra I. razreda gospoda Jos. Verbiča premestil iz Črnomlja v Postojno in imenoval vezbenika g. Alf. vit Gspan geometrom II. razreda za Črnomelj. — Predsedstvo kranjskega finančnega ravnateljstva je imenoval pom. slugo g. Jos. Germa za davčnega slugo v Litiji.

Promoviran je bil danes na dunajskem vseučilišču gimn. učitelj na gimnaziji v Kranju g. Leopold Poljanec doktorjem filozofije.

Iz celovške škofije. Po zelo dolgem, težkem bolehanju je dne 26. maja na svojem domu v Tibižah pri Dholici umrl preč. gospod vpokojeni župnik dholiški in zlato-mašnik Anton Pušl. Pokojnik se je porodil dne 13. julija 1824 v Št. Juriju na Vinogradih in bil v mašnika posvečen dne 2. julija 1848. N. p. v m. l. — V samostanu oc. jezuitov v Št. Andražu je dne 21. maja umrl č. o. M. Viertler, S. J., star 77 let. — Prvim opatom novoustanovljene olivtanske opatije sv. Jožefa na Tancenbergu je imenovan dosednji pripor čast. o. Bonifac Ecker. — Razpisana je do 3. julija župnija Smihel nad Pliberkom.

Superiorat usmiljenih sester v Zagrebu. Z interimističnim vodstvom superiorata usmiljenih sester v Zagrebu je poverjen č. g. M. Seigerschmied.

Slovenci na jug. »Slov. plan. društvo« priredi družbinsko potovanje v Dalmacijo, Črno Goro, Hercegovino in Bosno. Potovanje bo trajalo deset dni. Stroški potovanja so proračunjeni na 240 K. Več prihodnjič.

S pošte. Poroča se, da bo imenovan poštним upraviteljem v Gorici na kolodvoru sedanji upravitelj poštne in brzovjavnega urada v Pazinu g. Höger pl. Högersthal.

Odbor katol. slov. polit. društva za litijski okraj je v svoji seji dne 27. maja t. l. soglasno izvolil predsednikom g. Josipa Galč, župana in posestnika v Trebelevem; 1. podpredsednikom gosp. Antona Mrva, župana in posestnika na Vačah; 2. podpredsednikom gosp. Antona Jaklič, podžupana in posestnika v Kriški vasi; blagajnikom gosp. Ivana Breznikar, župana in posestnika v Šmartnem pri Litiji; tajnikom gosp. Ivana Štrukelj, kapelana v Šmartnem pri Litiji.

Sklep ormoškega občinskega odbora nasproti priljubljenemu sodniku dr. Preskerju je politična oblast ustavila. To je bilo tudi brezpogojno pričakovati.

Libeliška Ciril-Metodova podružnica — oživiljena. Iz Libelič na Kor., dne 28. maja: Ciril-Metodova podružnica za Libeliče in okolico je bila zadnja leta spala, na veselje našim nasprotnikom, na žalost vsem dobrim Slovincem. Da, liberalni naši mogočnejši hoteli so, da se sploh iz spanja ne prebudi več; zato so slovesno sklenili, da noben libeliški gostilničar za podružnične shode ne sme več dati prostora. Slovesno so tako sklenili tam na Suhi; a uspeh? Uspeh je, da smo na binkoštni ponedeljek dne 27. maja podružnico zopet obudili na prav imenitnem podružničnem shodu! Prostor smo dobili v gostilni g. Petra Ring-a, ki se ni ustrašil nasprotnega pritiska, ki se ni zbal liberalnih napadov, se ni zmenil za žugajoča pisma, marveč nam je drage volje odprl svojo gostoljubno hišo. Slava in hvala mu zato! Vkljub hudemu pritisku in agitaciji nasprotnikov, katere poznamo vsi, je bil shod dosti dobro obiskan. Hiša je bila kaj lepo okinčana z narodnimi, cesarskimi ter deželnimi zastavami. Tudi dvorana je bila olepšana z venc in podobami. Shod je otvoril s prisrčnimi besedami g. župnik M. Krejčič, kazoč na to, kako pomenljivo je, da se je podružnica sv. Cirila in Metoda zopet oživila. G. tajnik Rozman je v daljšem govoru kazal, kako važno je šolsko vprašanje v verskem, narodnem ter gospodarskem oziru, in kako je zlasti kmetškemu stanu treba združenja in odločnega odpora zoper mnogoštevilne nasprotnike. Sledilo je več krajših nagovorov, da je zborovanje bilo prav živahno. Posebno pohvalno nam je omeniti domačega pevskega zbora, ki je kaj

lepo in milo prepeval krasne pesmi slovenske. V odbor so bili soglasno izvoljeni gg.: župnik Mart. Krejčič, predsednik; J. Stauder p. d. Preis, njegov namestnik; Peter Ring, gostilničar, tajnik; Cv. Pičko, p. d. Marko, njegov namestnik; Anton Mežnar p. d. Kleder, blagajnik; Ant. Stana p. d. Ridl, njegov namestnik; Fr. Trampuš in Fr. Žlebnik p. d. Nemec, zastopnika pri glavni skupščini. — Dal Bog, da lepi shod obrodi prav mnogo sadu in da oživiljena podružnica prav čvrsto deluje v blagor slovenskega ljudstva!

„Narodna zveza“. Za to novo narodno brambno društvo istrskih Slovanov so vsa slovenska društva v okraju koperskem obljubila svoje sodelovanje. Posvetovanje o ustanovitvi »Narodne zveze« se bo vršilo v Dekanah dne 2. junija v prostorih društva »Zrinjski«.

Posebne vrste mero imajo v ministerstvu za notranje zadeve. Poroča se, da je ministerstvo za notranje zadeve dovolilo za podporo haloškim vinogradnikom 40.000 K podpore v obliki neobrestnih posojil, da si lahko zasadijo zopet nove vinograde. Toda poslušajte! Polovico te podpore, torej 20.000 K dobijo ptujski meščani, drugo polovico izvenptujski vinogradniki. Ptuj šteje 4000 duš prebivalstva, ptujski okraj pa 48.000.

„Die Wacht am Rhein“ na sv. Višarjah. Dne 29. t. m. predpoldne je prišlo pevsko društvo iz Radgone na sv. Višarje. Strašno malo bi se človek brigal za take ljudi, katerih namen bi, počastiti Mat. Božjo, marveč le šopiriti se v svoji velikomestni zavesti; a če ljudje takorekoč izživljejo — v javnost ž njimi! Komaj so bili namreč nekaj časa v gostilni, ki je cerkvena in stoji tik župnišča, pa zatulijo veleizdajsko pesem: »Die Wacht am Rhein«. Ko so končali so seveda morali zaheiliti. Druge pesni niso zapeli: jasen dokaz, kaj so nameravali s to v Avstriji prepovedano pesnijo. »Lieb' Vaterland magst ruhig sein!« Višarje so in ostanejo slovenske, naj naši klevetniki še tolikrat tulijo svojo veleizdajsko himno; za to bodo skrbeli merodajni krogi, pa tudi vrlo slov. plan. društvo, katerega zanimanje za to prekrasno točko v slovenskih planinah od dne do dne bolj raste. Pa ne samo krasna je ta točka, marveč tudi prevelikega pomena za slovensko stvar. Nikomur namreč ne prihajajo izobraženi tujei v tako velikem številu, kakor ravno tu gor. Tu je torej najlepša prilika kazati širnemu svetu krasoto naših pesnij, katerih poštenu tujei že nekaterikrat, ko so peli ravno slovenski planinci, niso mogli dovolj prehvaliti. Torej le »na vrh planin, nižave sin!«

Velika slovenska slavnost v Trstu. Pevsko društvo »Kolo« javlja, da bo slavnost razvitja društvene zastave v nedeljo dne 21. julija.

Srebrno poroko je pri sv. Jakobu v Trstu praznoval g. Luka Seražin.

O včerajšnjem požaru v Dobrunji se nam še dodatno poroča, da vlada ondi vsled vedno ponavljajočih se požarov velik strah. Pri včerajšnjem požaru je bila prva na pogorišču in delala neumorno požarna bramba iz Bizavika, nadalje je prišla požarna bramba iz Most in Stepanjevsi. Zmanjkovalo je vode in bati se je bilo najhujšega. Tovarniške delavke so prihitele na pomoč in tako z domačinkami pripomogle prav veliko k pogašenju požara. Vojaki iz Ljubljane so pomagali neutrudljivo, tako da se je požar zadušil. Včeraj zvečer je še vedno telo in bati se je bilo še ognja. Ljudstvo je zhegano, na spanje ne misli nihče, kako, saj mu lahko kdo zažge nad glavo! Kje je hudo-delec? Ne ve nihče, tudi ne sumi nihče, vse je v temi! Če ne bo kmalu konec tega strahu, bo ljudstvo jelo obupovati, ker veliko mož je, ki niso, kakor vevški orožniki, že mnogo nočij zatisnili oči. Vedno stražijo, a jim pred nosom zažge. Hvala vrlim gasilcem, presrečna hvala tovarniškemu vodstvu in vsemu delavstvu, ki je pokazalo zopet, da ima bratovsko srce. Pogorelci so zavarovani; se ve, škoda je veliko večji; kako bodo banke zavarovalnino izplačevale, o tem vam sporočim. Škodo cenijo nad 10.000 kron.

Koroške novice. Dne 19. maja je prišlo v Lipi nad Beljakom med več vojaki in hlapci do prepira. Vojak V. Ratkolb je v prepiru hlapca J. Strohsaka s sabljo ranil tako nevarno, da so ga morali prepeljati v

bolnišnico, kjer je drugo jutro umrl. Vojska so še tisto noč zaprli v neki beljaški gostilni. — Dne 20. maja se je na nekem bregu v zgornjih Zabučah, obč. Št. Martin, igralo več otrok. 2 in pol letna deklica je spala blizu. Nakrat se je začel nek hloď, ki je ležal na bregu, premikati in stlačil je ubogo deklico, da je obležala mrtva. — »Südmärk« bode tudi letos po znanih vzorcih priredila »nemsko« kresovanje v Beljaku. — Jako huren shod je imelo nemško kat.-pol. društvo dne 19. maja v Bitinjah. Prihuli so na shod tudi socialdemokratje v večjem številu in s strašanskim krikom skozi tri ure onemogočili vsako razpravo. Vodil jih je urednik, bivši učitelj Riese iz Celovca. Psovk, ki so jih rabili ti ljudje zoper krščanske govornike, niti navajti ni moglo, tako ostudne so. Socialni demokratje so tu zopet pokazali, kako umevajo »svobodo« nasproti — drugim! — Zaradi žveplenke sta se dne 19. maja zvečer pri Forabosko - tu blizu Celovca sprla dva lajska delavca, 29letni Jož. Sabat in Ant. Formati. Formati je Sabata z nožem na več krajih ranil tako hudo, da je drugo jutro umrl. — Do 20. junija je razpisano učiteljsko mesto na Vratih. Znanja slovenščine okrajni šolski svet v Beljaku — kakor navadno — ne zahteva! — Okrajni šolski svet v Velikovu razpisuje sledeča učiteljska mesta: 1. nadučitelja šestrazredne šole v Velikovu; 2. nadučitelja na trirazredni šoli v Šmihelu nad Puberkom; 3. šolskega voditelja na Krčanjah; 4. šolskega voditelja v Spodnji vasi; 5. šolskega voditelja v Švabeku; 6. dvojne učiteljskih mest v Šmihelu nad Pilberkom; 7. učiteljsko mesto v Tinjah. Za mesto nadučitelja v Velikovu se ne zahteva znanje slovenščine!! — V Celovcu je umrl dne 22. maja Slovenec, hišni posestnik g. Urb. Šoklič, star 69 let. N. p. v m.! — V Velikovu je dne 21. maja umrl gostilničar g. Jož Lesnak, star 83 let. — Osmi občni zbor akcijonarjev zilske železnice bode dne 8. junija na Dunaju. — V Hirtu je prišlo dne 19. maja med hlapci do pretepa. Eden izmed njih je bil precej ranjen z nožem. Hlapce, ki ga je ranil, je iz strahu pred kaznijo šel do Št. Vida in se tam vlegel pod vlak, ter našel strašno smrt. — Na vrbskem jezeru so parniki pričeli redno voziti dne 26. maja.

»Razlaga velikega novega katekizma« ali krščanski nauki za cerkev, sestavil župnik Ant. Veternik, je naslov knjigi, ki je izšla te dni. Izgotavljeni prvi zvezek prinaša prvo poglavje katekizma: o veri in apostolski veroizpovedi — na 24 tiskanih pólah ali v 52 krščanskih naukih. Čez nekoliko mesecev izide drugi zvezek, ki bode obsegal drugo in tretje poglavje katekizma itd. Cena broširanemu I. zvezku je v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani 2 K. po pošti 20 h več.

Društvo »Pravnik« priredi 16. jun. izlet v Trst in okolico.

Pred novomeškimi porotniki je dobil 28letni Anton Turk radi uboja 3 leta težke ječe, detomorilka 32letna Ana Verbič iz Podboršta je dobila 5 let težke ječe, radi tatvine sta dobila Jožef Zidar šest in Marija Žagar pet let težke ječe, detomorilka 24letna dekla Cecilija Vrček je dobila štiri leta težke ječe, 25letni Fr. Krištof iz Višnje gore je dobil radi uboja 15 mesecev ječe in 26letni Anton Markovič iz Zagraške istotako radi uboja 18 mesecev težke ječe.

Barnum in Bailey v Ljubljani. Ogromen Barnum in Baileyev cirkus, ki obsega prostora za okolu 18.000 ljudij, je bil včeraj pri obeh predstavah popolnoma razprodan. Računa se, da je bilo včeraj v Ljubljani precej nad 15.000 tujcev. Podjetje je odneslo iz Ljubljane kakih 50.000 glđ. Indirektno je seve Barnum in Bailey Ljubljani precej koristil z navalom tujcev, a škoda, ki jo je napravil na razne načine na narodnem premoženju, je velika. Dočim je Barnum in Bailey na Dunaju imel vso svojo izložbo v rotundi skupno ter se je lahko tu z najcenejšo vstopnico vse ogledalo, je v Ljubljani naredil za zraščena kitajska dvojčka, divjake itd. posebno vstopnino 50 v. V šotoru, kjer se je nahajala res dragocena menežarija, so bile le nekatere abnormalitete, ki so pa bile pri proizvajanju svojih čudes zelo lene. V provincijskih mestih, kjer pod-

jetje ostane samo jeden ali dva dni, se pač ne potrudijo tako, kakor v svetovnih mestih, kjer ostane na mesece dni. Po popoldanskem predstavi cirkusa, kjer so se posebno odlikovali umetniki v zraku, mož s kroglo, borba z medvedom, skupni nastop konj, vožnja z bicikljem na lestvi z višine, štirinajst dirk, napravil je še posebno predstavo oziroma koncert črncev, za kar je bilo treba plačati zopet 50 v. Poleg tega so se prodajale razglednice podjetja, razni katalogi, opisi abnormalitet itd. Zvečer je bil k predstavi tak naval občinstva, da mnogi niti vstopnic niso mogli dobiti več. Sosebno hitro so bili prodani sedeži za 1 K 20 vin., tako hitro, da se skoro domneva, da ima podjetje nekaj takih sedežev samo »radi lepšega«. Ljudje so morali plačevati dražje sedeže. Tudi sedeži po 3 glđ. v lože, ki obstajajo iz železne pregrade, so bili vsi razprodani. Mej tem ko se je v glavnem šotoru vršila predstava cirkusa, so uslužbenci Barnuma in Baileyja tako brez vsakega hrupa in brez v Ljubljani pri kakem delu običajnega kričanja »e-ruke« v par trenutkih pospravili s pozorišča hlev s prekrasnimi konji, katere je vse občudovalo, kuhinjo, jedilnico, šotor menežarije in druge šotore, nekateri sloni so z glavami razrivali vozove in okolu tri četrti na 7. uro so se že peljali prvi vozovi na kolodvor, ob 8 uri zvečer pa se je odpeljal že prvi Barnum in Baileyev vlak proti Mariboru. Pri večerni predstavi so tudi takoj po vsaki završeni točki pospravili takoj razne stvari proč. Še pred dirkami so se bliskoma pospravili trapezi itd. in posebni uslužbenci so že čakali, da se občinstvo dvigne s sedežev, da zlože hitro sedeže in jih pobašejo v pripravljene vozove. Ta ameriška hitrica in točnost je bila najbolj občudovanja vredna, vendar je v Zagrebu tako slabo uplivala, da se občinstvo ni zadržalo tako mirno, kakor v Ljubljani, ampak je na glas zahtevalo, naj se mej predstavo ne pospravlja, ali naj se pa da denar nazaj. Ko se je večerna predstava končala, je občinstvo z začudenjem opazilo, da so vsi drugi šotori že — zginili s površja. Samo dva vozova z elektriko sta še funkcionirala. No, nekaj trenutkov pozneje ni bilo več niti glavnega šotora in po 12. uri po noči je že zadnji Barnum in Baileyev vlak zapustil Ljubljano. V velikanski gneči pri predstavah je nekaterim osebam prišlo slabo. Pomagala je pripravljena rešilna družba. Opomniti moramo še, da je bil posebno zanimiv pogled v vozove, v katerih so Baileyevi uslužbenci sredi revolverjev in pušk šteli denar. Poizvedeli smo, da je »Barnum in Bailey« severno-ameriško akcijsko podjetje. Glavni akcijonar je Bailey, Barnum je umrl in njegovi dediči se udeležujejo pri podjetju s 6 milijoni dolarjev. Zadnja dividenda teh delničarjev je dosegla 17 odstotkov. Ljudje so bili s podjetjem različno zadovoljni, vendar nekaj se mora priznati: Ameriški organizatorični talent Baileyev je skoro neprekosljiv. Danes popoldne igra Barnum in Bailey v Mariboru.

Izgubilo je mnogo obiskovalcev Barnuma in Baileyja cirkusa mnogo dežnikov in drugih stvari. Nekaj teh stvari je na policiji.

Ljubljanske novice. Ogenj iskali so danes dopoldne pri Kreutzerju na Marije Terezije cesti. Prišla je požarna bramba, kateri se ogenj tudi ni hotel pokazati. Vnele so se saje, ki so pa same ugasnile, predno se je pripeljala požarna bramba. — Ogenj na Golovcu. Včeraj popoldne pričelo je goreti na Golovcu. Ljudje so ogenj pravčasno zapazili in pogasili. — Uto m. V baraku g. Prosenca, gostilničarja v Tivoli, so ulomili v noči od 29. na 30. maja tatje in pokradli vina, smodk, žemelj, sira, šunkna, klobas in okolu 40 K denarja. Zasledilo se je, da je neki postopač Tišina prinesel svojim tovarišem pletenico vina in mnogo smodk. Tišina so aretovali radi uloma. — Velik prijatelj Barnuma in Baileyja je neki Buchmaier iz Trsta. V Trstu je ukradel bicikelj, da se je pripeljal pogledat Bailejeve predstave. Policija je Buchmaierja zasačila. — Aretovan je bil neki Lovro Gorup, ker je posegel včeraj pri cirkusu v žep nekemu poštnemu uradniku. — Mizo ukrasti je hotel kazinskemu kavarnarju Oswaldu nek Franc Knapič. Ko jo je že nesel na hrbtu, zalotil ga je policaj.

Utonil je v Zgornji Poljskavi v potoku g. Viljem Gohc, oskrbnik barona Posta. Iz Vuhreda pa poročajo, da je utonil posestnik pri sv. Antonu na Pohorju Meršnik, p. d. Hudernik.

Zanimiva pravda. Trgovinsko sodišče se je bavilo s tožbo nekega pasažerja električne cestne železnice na odškodnino za nezgodo, pripetivšo se mu med vožnjo. Sodišče je odklonilo prigovor inkompetence, dvignjeni od družbe za električne železnice na podlagi zakona o dolžnem jamstvu železnice, in je utemeljilo svoj sklep s tem, da je verjeti nspovedbi tožitelja, da je nastala transportna pogodba. O zahtevah samih se odloči na posebni razpravi.

Čast zavezni krščanski materi! Naš somišljenik je opazil v sredo dne 20. t. m. na postaji bližnjega štirskega mesta, kamor se je pripeljal po opravi s poludanskim brzovlakom, krasen prizor. Neka visoka gospa je spremila na postajo svojo približno 20letno hčerko in isto v slovo, predno je hčerka vstopila v vlak, očitno v prisotnosti mnogobrojnega občinstva trikrat na čelu prekrizala. Bodi to vzgled drugim izobraženim gospem, da se ne boje pokazati svojega krščanstva!

Učiteljska služba je do 26. junija razpisana na štirirazrednici v Vipavi. Prošnje za to definitivno mesto vsprejema okr. šol. svet v Postojni.

Strelna udarila. Dne 29. t. m. ob 4. popoldne je nastala pri nas nevihta, in je strelna udarila v hišo Karola Kovačiča, posestnika v Slepseku pri Mokronogu. Gospodar je ravno na njivi blizu hiše oral; ko zagleda ogenj vrh strehe, hiti domu, kjer je bila žena z družino ravno pri mali južini. Hitro odpravi ljudi iz hiše, izžene živino iz hleva, kateri je tudi začel goreti; oboje je pogorelo do zidu Požarne brambe iz Mokronoga in Št. Ruperta so bile hitro na mestu, toda trud je bil zastonj. Kovačič je bil zarovan za 2700 K, škoda je veliko večja.

Nesreča. 78letna kmetica Neža Racman v Gročani si je, ko je delala na polju, po nesreči s srpom prerezala trebuh.

Na cesti smrt dohitela. Dne 5. maja zjutraj ob 8. uri je šel po vodo z vrčem prevžitkar Bokalič v kozjanski župniji. Med potom ga je dohitela smrt in mu utrgala nit življenja. Zgrudil se je takoj mrtev na cesto. Zadel ga je brččas srčna kap.

Strelna ubila je dne 29. t. mes. ob 2. uri popoldne 43letnega Valentina Jevščka iz Zabrda občina Bate hišna štev. 40, ko je na polju ubežal pred dežjem pod neko lipo. Bil je na mestu mrtev.

V Trstu so aretovali trgovca z dekleti Marka Goldschlägerja.

Rodbinska drama v Kopru. V Kopru je storil bivši finančni paznik Sebast. Gal grozno dejanje. Gal je služil 24 let pri finančni straži, a je iz službe izstopil, ker se ga je pri avanziranju prezrl. Nekaj časa je služil p tem v tržaških skladiščih, sedaj je pa tudi to službo zgubil. Gal in njegova rodbina so bili izpostavljeni bedi. V sredo, ko so otroci spali in je šla žena k pokoju, zagrabil je Gal sekuro in mahnil po glavi svoje žene ter ji glavo skoro razbil. Žena je zakričala, na kar ji je pritekel na pomoč 10letni sinček. Tudi tega je hotel Gal pobiti, toda sinček je ušel in letel poklicat sosede. Ko so prihiteli sosede in stražniki, dobili so Gala obešenega in mrtvega. Težko ranjeno ženo so pripeljali v bolnico.

5 400 000 kronami ušel je v Budimpešti pismo noša denarnih pisem in nakaznic Ladislav Fultay.

Črnogorski otročiči v Rimu. Iz Črne gore pride v Rim veliko število črnogorskih otrok, ki se bodo poklonili otroku kraljice Helene in mu po črnogorski navadi prinesli v dar raznih stvari.

Darovi.

Dijaški kuhinji v Kranju so doposlane od 1. aprila do 31. maja 1901 sl. korporacije, družbe, dobrotnice in dobrotniki sledeče darove:

Trembelaki in cembodne povodom godu gospe Kleinsteinove 5 K, mesto venca na grob Zorice Šlambergerjeve po 2 K: Iv. Rakove, dr. V. Štempihar in dr. V. Korun; profesorski kolegij za april 8 K, A. Z. mesto obletnice po svojem bratu 5 K, mestna občina Kranj za leto 1901 400 K, ves. družba

pri P. Mayrju 10 K, preostanek za venec na krsto gospe K. Geiger 6 K 40 v, poravnava gosp. K. Floriana z g. dr. Prevcom 50 K, preostanek od pijače 2 K 50 v, A. Nemes, župnik v Kokri, 5 K, dr. Jos. Lukan v Kranju, 10 K, dr. Fr. Zupanc, vladni svetnik v Ljubljani, 10 K, župnik Rajčević iz Grahovega za april 10 K, kranjska hranilnica v Ljubljani 100 K za leto 1901, posojilnica v Mengšu 10 K, Vinko Majdič in Mavril Mayr za stavo 30 K, Ivan Fr. Lampret v Kranju mesto venca na krsto gospe Anton. Pettan 5 K, prispevki profesorskega kolegija za majnik 10 K, neimenovan dobrotnik za srečen izid občinskih volitev v Kranju 10 K, dva neimenovana dobrotnika iz Kranja vsak po 2 K mesto vožnine za venec, Ivan Šink iz Kranja 20 K, globa, plačana v kazenski zadevi M. P. contra M. K. 20 K, dobre duše po veseli igri 15 K, dekan Fr. Kummer iz Stareloke 10 K, po Minki Krek pri Jahaču za konjsko kupčijo 2 K, Fr. Rajčević, župnik v Grahovem, 10 K, Fr. Kepic, župni upravitelj v Češnjicah, 4 K, po uredništvu »Gorenjca« Ant. Cegnar, gostilničar v Žabnici, nabranih 9 K, Valentin Bernik, župnik na Homecu, 3 K, gimnazijski učitelj Anton Zupan iz nabiralnika na Gasteju 1 K 34 v, Kranjski Janez 1 K 80 v, Jakob Gorjanec iz Primskovega 40 K.

Odbor dijaške kuhinje v Kranju se zahvaljuje najtopleje vsem blagim darovalkam in darovateljem, ki mu pomagajo s svojimi doneski podpirati učečo se pridno mladino, ter lepo prosi, da imajo i nadalje odprte roke za revne dijake.

Narodno gospodarstvo.

Pomen zadrug za kmetijstvo na Slovenskem.

(Narodno-gospodarska črtica.)

(Dalje.)

To vse je predručilo življenje na kmetih. Vsak posamezen ud poljedelčeve obitelji se smatra za poklicanega, da ne zadostuje za njega, ako le kot mehanična moč v občno korist svoji ožji rodovini dela, da s tem zadostuje svoji nalogi kot človek, ampak on hoče tudi sam zasnovati rodbino.

S tem pa on zahteva preveč od celokupnega premoženja, s tem drobi moč skupnega rodbinskega dohodka in to je tisto, kar sedanjim kmetovalčevim trdnim posestvom zadaja najhujše denarne udarce.

Vsak oče hoče dati vsakemu svojih otrok jednake zapuščinske deleže in zaradi tega preobremenjuje preveč domače posestvo, ki mora vsled tega, če ne iz drugega uzroka, pešati in gre slednjič pod zlo.

2. Novodobne prometne zveze so predručile popolnoma vse pridobinske razmere na deželi po Slovenskem, osobito na Kranjskem.

Že za časa vladanja cesarice Marije Terezije se je za edino pomoč proti tedajnim slabim časom spoznalo, da naj se razne paloge kmetijstva povzdignejo in da naj se ceste kolikor mogoče tako zidajo, da bode imelo priprosto ljudstvo s priprego in vožnjo veliko zaslužka. Združeno s tem je nastalo po deželi mnogo gostilnic, kjer so postale v teku časa imovite hiše.

Več nego sto let je bila Kranjska, Koroška in Spodnje Štajerska torišče jako živahnega voznega prometa; povsod so stale krčme, in to je donášalo priprostemu ljudstvu mnogo zaslužka. Prvi udarec v ta dohodek je povzročilo zidanje južne železnice. Ko se je ta otvorila, izginiš je veliki vozni promet med Trstom in Dunajem. To je bil za vso Notranjsko, del Gorenjske in Spodnje Štajersko velik udarec.

Za otvorenjem te železnice sledila je cesarjevič Rudoltova železnica na Gorenjsko in Koroško, za njo kamniška, nadalje dolenska in slednjič vrhniška železnica. Vse te novodobne prometne zveze so vzele priprostemu ljudstvu poprejšnji zaslužek z vožnjo. V zvezi s propadom voženj je izgubilo veliko kovačev, kolarjev, sedlarjev in drugih rokodelcev svoj največji zaslužek. V nadaljni posledici pa čutijo to na deželi premnoge krčme, kako jim vedno bolj in bolj zginjujejo najboljši gosti — vozniki. In tudi ta obrt je vsled tega prav mnogo izgubila.

3 Novodobne prometne zveze predručile so pa tudi vse rodbinske, in življenjske razmere.

Vsled vedno večje dotike z zunanjim svetom zahteva vsak posameznik dandanes boljše hrano, čednejšo obleko, lepše stanovanje. Cena importiranih živil tlači ceno domačih živil; prihodki iz domače zemlje ne zadostujejo več v pokritje vseh stroškov, ki jih ima gospodar na svojem zemljišču.

Ta boj med cenami v domači deželi pridelanih pridelkov in med pridelki iz tujih dežel, bodisi, da so iz drugih rodovitnejših kronovin našega cesarstva, bodisi da so iz tujih delov sveta, je najhujši in bode postal za našega kmetovalca osodepoln, ako se mu ne bomo znali s pravimi sredstvi v bran postaviti.

Naše širše kroge in priprosto ljudstvo opozoriti na ta konkurenčni boj in mu podati prave, katerega naj se drži, da bode v tem boju človeštvu in samemu sebi na korist uspeval, to mora biti namen, ki ga naj izpolnjujejo istiniti prijatelji ljudstva.

Kdor je kedaj videl v kakem velikem primorskem mestu na pr. v Trstu, Hamburgu itd., koliko raznovrstnega blaga se iz tujih dežel k nam pripelja, recimo: riža, pšenice, kave, tobaka, pavole, kož itd., torej stvari, ki jih dandanes vsi neobhodno potrebujemo, je pač vskliknil vesel: Hvala Bogu! ni se nam treba bati nekaj tako strahovite šibe lakote!

Neizmerna dobrota je za nas novodobno mornarstvo in zalaganje Evrope s tujimi inozemskimi življenjskimi potrebščinami.

Ta velika dobrota nalaga pa osobito nam prebivalcem revnejših dežel velike žrtve na drugi strani.

Naša revna zemlja daje nam le pičle pridelke; da dobimo iz nje te pridelke, moramo se z vso pridnostjo potruditi. In ker so nam novodobne prometne zveze odvzele poprejšnji velik zaslužek pri voznjah, gledati moramo, da si znamo to izgubo nadomestiti z drugimi dohodki in da znamo dobroto novih prometnih zvez sebi v korist obrniti.

Vsak posameznik ne zamere tu veliko storiti, vsi skupaj zamoremo pa tu mnogo dobrega in koristnega storiti.

Tu pa morajo nastopiti izobraženci in merodajni poklicani faktorji, ter se morajo postaviti na čelo vsemu delovanju, ako hočemo, da dosežemo povoljni uspeh.

Telefonska in brzojavna poročila.

Celovec, 31. maja. Vpokojeni župnik Jožef Tavšič v Vogrcah je danes umrl. Pogreb bo v nedeljo ob treh popoldne.

Dunaj, 31. maja. V nadrobni razpravi je poslanska zbornica sinoči vsprejela člene 1—4 vladne predloge o vodnih potih. Dognana je bila tudi razprava o členu petem. Konec seje ob pol 1. uri zjutraj.

Dunaj, 31. maja. (C. B.) V današnji seji zbornica nadaljuje nadrobno razpravo o vodnih potih. Paragraf 5. (uravnava rek) je zbornica vsprejela v smislu odsekovnega predloga. Nadalje se je vršila komulativna razprava o §§ 6 do 12, kateri so bili sprejeti. Seja se nadaljuje ob 7. uri.

Dunaj, 31. maja. Mnogo se tu govori, da bo proglašen za srbskega prestolonaslednika baron Fedor Nikolič, kot potomec rodovine Obrenovičev.

Lvov, 31. maja. Naslednikom umrlega armensko-katoliškega nadškofa Isakovicza je določil zbor duhovščine v ternapredlogu sledeče kandidate:

kanonik Theodorovicz, kan. Davidovitz in Moszero.

Budimpešta, 31. maja. Volitve v državni zbor bodo mej 15. in 31. decembrom.

Belgrad, 31. maja. Volitve za skupščino bodo dne 8., a za senat 23. septembra.

Bukarešt, 31. maja. Grški in rumunski kralj se zopet sestane. Grški kralj obišče rumunski kraljevo dvojico v Sinaji.

Pariz, 31. maja. Mej banketom v Fontaine pri Lyonu, prirejenem na čast mornariškega ministra, je neki 14letni mesarski pomočnik vrgel na mizo težko opeko, a ni nikogar ranil. Pomočnik noče povedati, kaj ga je napotilo do tega dejanja.

London, 31. maja. Po uradnih izkazih so izgubili Angleži v Južni Afriki zadnji teden 42 ubitih in 99 ranjenih. Večina bojov se je vršila mej Bethelom in Standertonom.

London, 31. maja. Reuterjev urad poroča iz Potschefstrooma 25. t. m., da je 400 mož močni burski oddelek pod vodstvom Liebenberga napadel angleški oddelek. Angleži so napad odbili in ubili 14 Burov, 9 pa ranili.

London, 31. maja. Iz Tarkastada v južni kapski koloniji poročajo: V tem okraju razvijajo Buri novo veliko delavnost. Napadli so že več večjih posestev Angleži jim dosedaj niso mogli do živenga. — General Kruitinger je s svojim oddekom presenetil oddelek generala Blooda. Bil se je z Angleži tudi pri Maraisburgu. Buri so zapodili Angleže v beg in jih 41 ujeli.

Berolin, 31. maja. „Reichsanzeiger“ objavlja cesarjev dekret, s katerim se razpušča nemško vrhovno poveljstvo ter ekspedicijski oddelek v Kini ter poziva domov. V Kini ostane le mešana brigada.

Berolin, 31. maja. Wolffov urad javlja: Glasom poročila nemškega poslanika v Pekinu je izročil Li-Hung-Čang cesarjev dekret z dne 27. t. m., s katerim se slovesno izjavlja, da je Kina voljna plačati 450 milijonov taelov odškodnine z obresti vred.

Žitne cene			
dne 30. maja 1901.			
(Termin.)			
Na dunajski borzi:			
Za 50 kilogramov.			
Pšenica za maj-junij	7-82	do	7-83
„ jesen	8-12	„	8-13
Rž za maj-junij	7-67	„	7-69
„ jesen	7-10	„	7-11
Turšica za maj-junij	5-55	„	5-56
„ julij-avgust	5-55	„	5-56
„ september-oktober	5-54	„	5-55
Oves za maj-junij	7-35	„	7-38
„ jesen	6-16	„	6-17
Na budimpeštanski borzi:			
Pšenica za oktober	7-80	do	7-81
Rž za oktober	6-76	„	6-77
Oves za oktober	5-78	„	5-80
Koruza za julij	5-38	„	5-39
(Efektiv.)			
Dunajski trg.			
Pšenica banaška	7-70	do	8-10
„ južne žel.	7-50	„	7-80
Rž	7-30	„	8-25
Ječmen	7-20	„	8-25
„ ob Tisi	5-60	„	5-70
Koruza ogerska	6-90	„	7-20
Cinkvant	7-30	„	7-50
Oves srednji	8-00	„	10-00
Fizol			

Dunajska borza.

Dne 31. maja.	
Skupni državni dolg v notab.	98-45
Skupni državni dolg v srebru	97-95
Avstrijska zlata renta 4%	117-85
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	96-90
Ogerska zlata rent 4%	117-55
Ogerska krona rent 4%, 200	92-95
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1673-—
Kreditne delnice, 160 gld.	688-50
London vista	240-45
Nemški drž. bankovci za 100 r. nem. drž. velj.	117-47

Dne 30. maja.	
20 mark	23-52
20 frankov (napoleonador)	19-09
Italijanski bankovci	90-55
C. kr. cekini	11-32
3-2% državne srečke l. 1864, 250 gld.	181-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	171-25
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	211-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-—
Tisine srečke 4%, 100 gld.	142-40
Dunavske vravnave srečke 5%	259-—

Meteorologično poročilo.						
Višina nad morjem 306 2 m, srednji zračni tlak 736-0 mm						
Čas opazovanja	Stanje barometra v toč.	Temperatura po Celziju	Vetrar	Nebo	Področje	
30) 9 zveč.	734-0	18-7	sl. jzab.	sk. jasno		
31) 7. zjutr.	735-8	16-6	sl. vzh.	jasno		0-0
2. popol.	735-7	27-2	sr. jzab.	jasno		
Srednja večerajšnja temperatura 19-7 normale: 15-8°						

565 1-1

Po božjem nedoumljivem sklepu je umrl danes dopoldne ob 1/2 11. uri mirno po daljši, mučni bolezni naš iskreno ljubljani, nepozabni soprog, oče, brat, svak in stric, gospod

Ljudevit Treo
o. kr. poštar

v 60. letu svoje dobe, previden s sv. zakramenti za umirajočce.

Pozemski ostanki draga pokojnika bodo v soboto, dne 1. junija, ob 4. uri popoldne na tukajšnjem pokopališču položeni k večnemu počitku.

Sv. zadušne maše se bodo brale v tukajšnji župni cerkvi.

Litija, dne 30. maja 1901.

Julija Treo,
soproga.

Ljudevit, Julij, Pavla, Nikl, Emil.
otroci.

Pleskarska in v to stroko vštrevajoča se starbena in pohištvena dela

izvršujeta in se priporočata v naročila iz mesta in z dežele **BRATA EBERL v Ljubljani**, Frančiškanske ulice. — Najnižje cene. — Vzorci so vselej na razpolago. — Izvrševanje strokovno zanesljivo in brez konkurence. 13 11-11

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dežnikov, Ljubljana, Mestni trg 15.

! Nove Pesmi !

a) „36 obhajilnih, Srca Jezusa, Presv. R. Telesa pesmi“, za mešan zbor, solospve in org. zložil Ign. Hladnik, op. 39. Cena partituri in 4 glasom 4 K (po pošti 30 h več), posamezni glasovi po 40 vin. (Partitura obsega 4 pole v velikem formatu, tisk Katol. Tiskarne.)

b) „Marijne pesmi“, op. 15, 4. natis. Cena 1 K. 512 6-6

c) „Pang. 4 himne za procesijo“, mešani zbor, 2. natis. Cena 50 vin.

Dobi se v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani in pri skladatelju v Novem mestu.

Jutri v soboto 1. junija 1901

veliki

vojaški koncert

kapele c. in kr. peš-polka št. 27

v pokritem gostilniškem vrtu pri „Zvezdi“ (Ferlinz) na Cesarja Jožefa trgu.

Pričetek točno ob 1/2 8. uri zvečer.

Vstopnina 40 h. Otroci prosti.

K obilni udeležbi vabi najuljudnejše

Peter Krisch,
gostilničar.

561 1-1

Mizarska zadruga
v St. Vidu pri Ljubljani

se toplo priporoča preč. duhovščini in vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne

hišne
oprave

ter tudi druge oprave, temne in likane, poljubno

po želji izvršene. — Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh po ljubnih slogih, lastnih in predloženih vzorcih, najtrpežnejše in iz dobro izsušenega lesa po nizkih cenah.

V prav obilno naročitev se priporoča

J. Arhar,
načelnik.

238 13

Postranski zaslužek,

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s prevzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. 413 6

Ponudbe pod „1.798“, Gradec, poste restante.

Najboljša uporaba mleka !

Kar največ in najfinejšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa-Separator-ju.

500 prvih priznanj; 167 40-15 v Parizu 1900 „Grand Prix“.

1/4 milijona taci strojev v rabi!

Se lahko prenaša na planino.

Vsi drugi stroji za mlekarstvo

Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč.

Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa-Separator,
Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za izgube pri šrebanjih, pri izšrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako šrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
1., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnili v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Iven Rakovec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.